

Az országos dalárszövetség

A budapesti nemz. zenede

A budai zeneakademia

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnap három negyed íven, zeneműveltekkel, zeneszerzők és zeneművészek arcképeivel.
Ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint a kiadóhivatal ügykörébe tartozó levelek a társulat igazgatóságához váci úton 33. hitezenetők.

Budapest, 1883. május 6.

Egész évre 6 frt. Fél évre 3 frt. — Külföldre egészévre 8 frt, félére 4 frt

Előfizetheti a „Harmonia” nemzeti zeneműkereskedésben Budapest, váci úton 33. s vidéken minden könyvkereskedésben. — Egyes száma ára 15 kr.

Kiadja a „Harmonia” magyar zeneművészek társulata.

Felölös szerkesztő: Dr. Hubay Károly.

A játék és zenei hajlam.

Irtá: SÁGH JÓZSEF.

A játék az, mely gyakran nemcsak a gyermek hajlamait árulja el, hanem gyakran a jövő titkát is feltűnteti, s ennek megfigyelésétől nagyon sok függ.

A felnőttnél is, a míg csak szívében még van valami a gyermekből, bármily nehéz kötelességek nehezüljenek is rája, örömet találja a játékban (mert ne feledjük el, hogy: „das Spiel ist die Würze der Arbeit”) a női szív pedig késő öregségig megtart valamit ebből a tündérszép világból; épen ebben állván a női szív bűbája, gyermekség, a mely tetten és gondolatain előmlik s ez különbözteti meg s teszi őt a férfi örömevé és a család napvilágává!

Hogy tud a nő egy-egy kéziumunkába elmélyedni!

A férfi előtt, a kire nézve csak az a munka, a mi akár testi, akár szellemi erőt igényel, ez szinte megfoghatatlannak tetszik, holott ez igen természetes.

A szép, a mi az öltésekben kifejlődik, gyönyörködötteti a nőt; félig munka, félig játék az ilyen foglalkozás, azért tud annyira szórakozni mellette.

Vagy ha az öltözködést tekintjük, nem mindig a piperészkedés az, a miért a nő annyi érdeklődéssel áll a tükör előtt, mert a derék, jó nő is szívesen teszi, ha teheti;

hanem teszi azért, mert szemének, szívének jól esik az, mi szép.

Félig izlés, félig játék.

Csakhogy efféle játék néha — vagy talán igen gyakran — sokba kerül és a legritkább esetben van belőle valami haszon. (Ha csak nem a divatárúnak.) Azon felül könnyen túlságra is vihet s akkor aztán, ha játék, semmi esetre sem vigyázzék, s a legelkeseredettebb viszony magvát hinti el a családban.

Hogy tud a nő (mert csak ilyenre alkalmazhatunk) — fiatal, öreg egyformán — órákig elmulatgatni a kis gyermekkel! Karján ringatja, sétálgat vele, csalógány hangjával dalolgat neki, elbeszélget vele és mily öröme telik benne, mikor a kis angyal úgy reá meresztí azokat a nagy okos szemeket. Persze, hisz már érti! Minden szavát megértette és hát még ha elmosolyogja magát a kis élet, az csak az igazi, tiszta öröm!

S ha a fentebbiek felett gondolkozunk, nem önkénytelenül jutunk-e reá, hogy az, úgyszólván véreben van a nőnek, s ösztönként már akkor ébredt fel benne a gyermekkel való bánásmód, mikor ő maga is mint gyermek szeretett bábukkal játszani, azokkal a legszelidebben banni, nekik szebbnél-szebb ruhácskát varrni, stb.

Azelőtt a bábuzás merő gyermekjáték volt, de évek multával az akkori játékok a családi boldogságra mint igenen

hasznos foglalkozás háromlott át a legtöbb esetben.

Mily gyönyörű tavasz idején nézni, mint fejlődik a virág, mint képződik rügyből a levél, levélkék közt a bimbó! Milyen igénytelen s milyen kiesinke még akkor, de ha figyelemmel kísérjük életét, fejlődését, csakhamar észreveszszük, mint nő napról-napra, s mint telik, kipattan s a gyönyörű kehely feltárja szépségét.

A gyermek fejlődését figyelemmel kísérni ezerszer nagyobb gyönyörűség, különösen mikor a kis lélek ébred.

Eleinte csak néz és nem lát; csak bámul és nincs fogalma semmiről; az, mit észrevesz, illetőleg megismer: a kebel, mely táplálja. Hanem az még ösztön, az éhség vonzza hozzá, aztán hogy tapad angyaltiszta szeme a tápláló arcára; mint ismeri meg már messziről; azután félóránál tovább el-el nézegeti egy-egy újjacska-ját, tele csodálkozással, hogy az micsoda; azután hogy kezd rájönni, hogy ezzel az ici-pici kis újjacska-kkal fogni is lehet; eleintén csak véletlenül akadnak valamibe s csukódnak össze, de később már szándékosan szoritja azokat együvé; akkor a gyermek már tud fogni, de nem tud még irányt adni kezecskéjének, ezért nem is szokott sikerülni szándéka s ez őt igen, igen bosszantja.

Igy fejlődik nála a harag, ha csak ez időben az okos környezet őt e rossz indultól megóvni nem képes.

E mellett a hangokra is kezd figyelni. Eleintén a legkisebb neszre fölised, majd megkülönbözteti a szelid hangokat: s az anya, apa szavát. Később egy-egy dal hallatára kezezkéit összecsapja, vagy édesdeden elszenderül mellette; majd, — de ki tudná mind leírni azt a számtalan sok részletét az emberi lélek ébredésének, hát még mikor az utánzásig fejlődik; mint próbál egy-egy hangot eltalálni és azután eldadogja százszor és lesz belőle az első szó „mama“, „papa“, mit ugyan ki nem vesziük gagyogásából, de azért elhittjük magunkkal, hogy az volt, a mit mondott; vagy mikor újjongva az édes anyja karjain az elmenő apa után „táta, táta“ stb. érthetetlen szavakat ejt ki: mily öröm fogja el a szülőket ilyenkor, s mit éreznek: leírni oly ember kísérje figyelemmel, ki azoknak az érzelmeinek leírására szavakat találni képes, de vajon melyikünk képes arra?

Vagy ki merné ecsetelni az anyának érzelmeit, ki gyermekének dalol s ez hallgatja s végre ő is próbál anyjával együttesen dalolni?

Parányi kis csillámok eleintén, alig vehetni észre őket és mi lesz belőlük idővel?

Egy-egy olyan lény, mely a világot tölti be hatalmával; és minél tovább nézünk, annál inkább hatol lelkébe belé a mi tekintetünk és az ő lelke a mi szívünkbe. A mennyi tudást ő tőlünk elsajátít, ugyanannyi gyermekséget ad ő nekünk cserébe, első pillanatra fölismerhetni azt, ki sokat forgolódik kis gyermekek körül.

Hangja dallamosabb, arca szelidebb — egy szóval, a mellett, hogy a gyermekkel való foglalkozás olyan nagyon kedves játék, még nagyon hálás is; gyermeket lélekel fizetni vissza az időt és fáradságot, melyet reá fordítunk.

És még egy nem csekélyebb értékű jutalom van e gyönyörű játékbán.

Majd minden gyermeklelkében van valami kiválóbb hajlam, egyikben jó, másikban rossz; és ha pl. ez utóbbit ideje korán fedezzük fel, még csirájában elfojthatjuk; a jó pedig kellő ápolást nyerhet. Ha ez megtörténik, akkor uralkodó hajlammá válik és kiváló emberré teszi tulajdonosát. Már a jeles Fáy Andrásunk a következőt írta: Tapasztalás bizonyítja, miként némely gyermeknél a természet félreismerhetlenül tünteti fel azon hajlamot, kedvtelést és tehetséget, mely azt az élet valamelyik pályája, valamelyik tudomány, művészet, vagy mesterség felé vonzza, kellő kifejtés és képzés mellett

rendesen csak kitűnő, jelesek várhatni az ilyesekből a maguk osztályaiban. Ily nyilatkozó hajlamot elfojtani vagy azzal nem gondolva más, gyakran majdnem ellenkező pályákra erőtetni a gyermeket, s irányozni nevelését, némi zsarnokság, sőt a polgári társaságnak némi meglópása. Az erőltetett pályájú gyermekből ritkán nem válik kontár; s hajlandó vagyok hinni, miként az e részbeni fonák eljárás okozta, hogy a világban aligha több lángész, jeles és nagy nem megyen veszendőbe, mint a mennyit felmutathat.

(Vége következik.)

A nemz. zenede ideai növendék-hangversenyei.

A főváros legtökéletesebb és legjobban szervezett zenetanintézete, a nemz. zenede az idén is rendezett növendék-hangversenyeket, melyek a tavaliaknak méltó folytatásaként folytak le. Ha szabad egy katonai műkifejezéssel élnünk, azt mondhatjuk, hogy: „előre haladás az egész csatárvonalon“. A fővezér, a ki ez esetben az intézet derék igazgatója, meg lehet elégedve a sikerrel s büszkén tekinthet munkája sikerére.

Igazán pártatlan dicséret illeti Bartay Ede igazgatót, ki a nemz. zenedét rövid egy pár esztendő alatt, messzelátó és biztos szervező tehetségénél fogva az ország első zenetanintézetévé fejlesztette, a magyar orsz. kir. zeneakadémia megte-remtőjétől különben más nem is várhatunk, a kiből oly nagy szervező tehetség van, mint ő benne, az képesítve van elhanyagolt állapotban tespedő intézeteket is rövid idő múlva virágzóvá tenni.

A nemz. zenedének — az igaz — kitűnő tanerők állanak rendelkezésére, de ezek is, különösen az utóbbi időben szerettek, az igazgatót dicsérik. Eltekintve attól, hogy ez intézetben az összes hangszerek tanszékei felállítják, a zeneoktatás az egyes hangszereknél az elemektől a magas kiművelésig terjed. Már az elemi oktatás is olyan tanárok kezében nyugszik, kik méltán vezethetnek a felsőbb osztályokat is, mi által a szolid muzikális alap minden tekintetben biztosítottatik.

Ily alapvetés mellett a kiművelés osztályainak tanárai, Huber Károly, Székely Imre, Zapf Antal, Juhász Aladár, Pukst Ferenc, Erney József sikeresen építhetnek tovább s csiszolhatják a kezeik közé jutott tehetségeket. Hogy

a hegedű iskola a nemz. zenedében tökélyre nézt vetekedik a külföld híres hegedű iskoláival, az nézetünk szerint ezen iskola egyöntetű szervezetének köszönhető. A kiművelést megelőző 3 hegedű tanár Gobbi Alajos, Pischinger Alajos és Kiss Péter egy szorosán összefüggő s folyton tanrendszeres összeköttetésben álló egésztest képeznek, mely egy alapelvből kiindulva a „Huber“-féle hegedű-iskola fonalán a tanítványt fokról-fokra viszi s hat évi szorgos képzés után átadja a magas kiművelés osztályai tanárának Huber Károlynak, ki, miután a növendék saját rendszere szerint tanított, rögtön bevezetheti a hegedű hangverseny literatúra régióiba.

Az ideai növendék-hangversenyek az által is emlékeztetnek maradnak a zenede történetében, hogy egyikét a közoktatásügyi miniszter úr is megtisztelte jelenlétével, alkalmat keresvén ez által a nemz. zenede folyton emelkedő hírnevének jogosultságáról személyesen meggyőződhetni.

A miniszter úr ő excellenciája teljesen meg volt elégedve s ezen meglegedését az igazgató s a karnagy előtt többször nyilvánította. Meglegedését a szakértői körök is osztják, mert az ideai növendék-hangversenyek még a legszigorúbb mértéket is megütik.

A kiművelési osztályokból több igen tehetséges növendéket hallottuk: Zerdahelyi Olga k a, Waldmann Rigó, Szüdfeld (hegedű), Székely Irén, Schölnaszt Ida, Krausz Róza, Zimmermann Ottilia, Muhr Hermina, Verbaay Ilon és Blancz Emma k. a-nyok (zongora) osztályaik díszére működtek.

Zerdahelyi k. a. egy új magyar ábrándot játszott mesterétől, Huber Károlytól s zajos tapsokra ragadta a nagyszámú közönséget, színtűgy Rigó Gyula, ki a Hubay Jenő-féle „Plevna nótá“ nehéz átirattal birkózott meg sikeresen. Rigó Gyula határozott tehetség, mely helyes fejlődés és szorgalom mellett sokra viheti. Waldmann Béla Vieuxtemps utolsó, Hubay Jenőnek ajánlott hangversenyét játszotta technikailag tisztán, szép hanggal, persze még nem azzal a felfogással, melyet ily megállapodott felfogást igénylő mű megkíván.

A zongorán Székely Irén és Schölnaszt Ida kisasszonyok tüntek ki leginkább, előbbi Liszt egyik rhapszodiájának valóban meglepő briliáns előadásával, (minek elismerésül a jelenlevő Liszt

T Á R C A.

Wagner Richárd a zenedéről.

A nápolyi „Archivo Musicale“ Wagnernek egy 1880. áprilban kelt. Bagnara grófnő, az ottani zenetársulat elnökéhez intézett levelét közli, melyet a zenede meglátogatása után írt.

Wagner levelében dicsőreleg emlékszik meg egy Casano nevű növendéknek a zenedében előadott kis operájáról és így folytatja:

„Mily módon juttathatók ily szép képességek leginkább érvényre? — kérdém magamtól. — Hogyan óvhatók meg a mostani színházi modor rontó befolyásától? Mikép szoktatható, hogy ne mindig és főképp a közönség kegyeit hajhászsa? A fiatal zeneszerzők hogyan taníthatók meg arra, hogy tárgyhöz mindig szilárdul ragaszkodjanak: nehogy hősiesség vagy tragikus hangtétellel kísérjenek valamely pástorköteményt? Röviden elenyészellenül hogyan vészhető ifjú lelkükbe a szép iránti érzék?

Mély, hosszas és beható tanulmányozása Mozart egyik dalművének, mint pl. a „Figaro házassága“-é véleményem szerint, legalkalmasabb lenne arra, hogy a zenede növendékei helyes irányban vezessenek,

mert esakis az ilyen tanulmányozás vezethet szabatos előadás, tiszta intonáció és a hangszerezés összes módjainak megismeréséhez, valamint annak alkalmazásához.

Egy ily műremeknek a zenede által való esetleges előadása a színházi előadásnál természetesen sokkal tökéletesebbnek mutatkoznék, és így a növendékek előtt nemcsak szép képként tűnnék fel, hanem megszerezné nekik azon tudatot, hogy egy nagy művész nagy alkotásának kitűnő bemutatásával, azt mintegy felelevenít és ezáltal a mester munkatársává lön.

A színház többi elfogadott szokásaiból, többek között a szereplők ama tulajdonsága, nem törődni semmivel, mi a jelenetben előfordul, csak a közönség felé fordulva, annak kegyeit lessék, ha mindjárt egy többé-kevésbé hatalmasan kivágott végím árán is, e szokások nem lennének követőkre a zene ifjában, kik a fentemlítetthez hasonló dalművekkel kezelteték ki.

A mi a tragikus műfajt illeti, legjobban Gluck két „Iphigénia“-ját és Spontini „Vesztaszúz“-ét ajánlhatom tanulmányozás céljából. Csak azután, mikor e művek már jól begyakorolva, bepróbalva, elemezve és teljes értéküket elismerően megértettek, volna sza-

bad saját szerzeményével kísérlet tennie a növendéknek, mert csak ekkor bírnánk biztosítékkal az iránt, hogy a színpadon mai napig erősen divó túlhajtásokba nem esik, mert ezek okozzák, hogy már csak hírből ismerjük azon énekmodort, mely Olaszországnak dicsősége volt egykoron.

A művészetben is, csakúgy mint az életben, van rosszabb és jobb társaság, és az a mi feladatunk a serdülőt visszatartani az erkölesrontó társaságtól, megóvni, míg a jót a rosszról megkülönböztetni és a hatásadászat rontó befolyását megítélni maga is képes leendő. Ha a „la Bohème musicale“-al való érintkezéstől örökre visszatartani nem is lehetséges, az ilyen kitűnő előtanulmányozás által finomított ízlés mindig valódi értéke szerint fogja méltányolni és osztályozni tudni a „Bohème“ termékeit és az igaz szépet megkülönböztetni tudni attól, mi a közönségnek tetszését bírja!

A nápolyi zenedéhez, annak hagyományaihoz és tagjaihoz igazán méltó feladat lenne, a szabályok szigorú figyelembe vételével mintául szolgálni a közönségnek, hogy ott a színpadias hatást megvetik és ezzel ellentétben hódolnak annak, mit a színház nem nyújthat, t. i. a magasabb iránynak.

többször homlokon is csókolta) utóbbi pedig egyrészt Hummel hetesével, másrészt mély muzikális képzettséget tanúsító tehetségével, melylyel az összes zenekari számokban a fúvó-hangszerek pótlására szolgáló zongorát játszotta.

Ének növendékeket is hallottunk, s örömmel konstatálhatjuk, hogy P u k s Ferenc tanár már is örvendetes eredményt volt képes felmutatni. Nem is kételkedünk, hogy ezen eminens ének-pädagognak sikerülend ezen tanszéket is a többiek méltó társává tenni.

Méltánylattal kell megemlékeznünk továbbá a zenede zenekaráról is, mely 30—40 vonóhangszerből áll. E kis zenekar oly finom árnyalással és szabatosággal játsza és kísérté az egyes számokat, mely bármely hivatásszerű zenekarnak is legnagyobb becsületére vált volna. Ezen zenekar létezése, fejlesztése H u b e r Károly karnagy tanár érdeme, ki önfeláldozó odaadással képzi a vezetése alatt álló zenekari osztályt.

Ezen zenekari osztály hazánk zenekarainak faiskolója, melybe B a r t a y igazgató nemrég a fúvó-hangszer cseméket is elültette; majd ha ezen csemék idővel megnőnek, végre valahára megszabadul hazánk az idegen muzsikuskok terrorizmusától.

Flótas.

A zene története.

(15. folytatás)

E verslábak eredményezték aztán a nagyobb versformákat, minők: a H e x a m e t e r, P e n t a m e t e r, stb. E szerint a mi „zenészeti” vagy dallami p e r i o d u s a i n k a t — méretű és időmértékű beosztással — a görögök versmetrumokkal pótolták.

Az énekek és énekkarok kíséretéhez főleg a l y r á t és f u v o l á t használták. A kézi dob, a görbe kürt és cymbel csak a bachanaliáknál divatoztak. Hárfáik rendszeren a meghatározott zöngnemek szerint voltak hangolva. Fuvoláik igen mesterséges alkotással és pompás kiállítással bírtak, később (Kr. e. 200 évvel) a vízi orgonát is feltalálták és szélűben alkalmazták.

A görög zene vallási ünnepélyeken kívül, főleg a költők drámai műveinek kíséretéhez szolgált, hogy azok hatását emelje. E drámai zene minősége felől azonban nem bírnak fogalommal, miután az akkori kor zöngjelzése egészen elveszett és semminemű írott példa nem maradt ránk. Mindössze négy ó görög himnusz-dallam maradt fenn, melyeket legelőször G a l i l e i V i n c e tett közzé 1581-ben. Nagyon kétséges azonban, hogy azok is hitelesek-e?

A görög zene nagy hatásaival telvék a történetirők adatai. A p o l l ó, O r p h e u s, A m p h i o n zenéjéről emberfeletti dolgok vannak feljegyezve. Terpan-derről is írja a krónika, hogy zenéjével népfölkeléseket is le tudott csillapítani. P y t h a g o r a s r ó l pedig az van följegyezve, hogy egy s p o n d e u s -szerű dallamával biztosan gyógyította az iszákosságot!

Az újabbkori tudósok és zene-történetirők azonban, köztük: F o r k e l, K i e s e w e t t e r s a m b r o s (mint első tekintélyek) egészen más nézetben vannak az annyira magasalt és bámult ó görög zene tökélye és hatása felől. Szerintök az egész régi görög zenerendszer, dacára az akkori viszonyokhoz mért kifejltségének, nem bírt ama szabad elemekkel, melyek a mai értelemben vett zenét eredményezhették volna. Valamint a görög köl-

tészet, rhytmika és declamatio bizonyos meghatározott merev szabályokhoz volt kötve, melyektől nem történhetett eltérés: ép úgy külsőleges merev szabályok bilincsei alatt állt a zene is, mely a tudósok, bölcsék és államférfiak titokzatos tudományát képezte, mely szemben a rab-szolgotartás mindent elnyomó zsarnoki szellemével, nem válhatott a nép szabad tulajdonává, mint későbbben a keresztény korszak alatt, mely a művészeti isteni szikra kifejlésztetését az ember szabad rendelkezésére bízta. S habár a kereszténység első korszakában minden szellemi és így művészeti ténykedés is hellén alapokra lett fektetve: a zeneművészet mégis igazán csak akkor kezdett minden irányban megillető lendületet nyerni, midőn lassanként a merev görög rendszer legutolsó bilincs-marad.ányaitól is megszabadult.

Heleszen jegyzi meg K i e s e w e t t e r, hogy: „*az ó görög zene már gyermekkorában meghalt. Szeretreméltó gyermek volt, de képtelen az erőtéljes szabad férfiu kifejlődésre. Halála nem volt pótolhatatlan veszteség az emberiségre.*”

De mi okozza a különféle véleményeket a görög zene felett?

Egyrészt a történetirők magasztalásai a görög zene felett, melyek nagyrészt a mondák és hitregék világába tartoznak. Aztán tényleg nem létező az akkori korban tökéletesebb zene a görögökénél: igen könnyen rá erőszakolták a tökély netovábbját. Végre több mint valószínű, hogy a görög zenészek és énekesek szabatos kiejtésük, szavalatuk és hangszínezésük által valóban nagy hatást gyakoroltak a kevés műértelmű tömegre. Még a legújabb korban is volt rá elég példa, hogy nagy művészek csekély beltartalmú dolgokkal lánggra tudták gyújtani a nagy közönséget. C a t a l a n i p l. az angol himnusz elénkélésével, s R a c h e l a „Marseillaise” elszavalásával mindenkor lázas lelkesedésre ragadta a nagy tömeget. Köztudomású dolog pedig, hogy a régi görög énekesek és zenészek csakis nagy hősök tetteit dicsőítették, mire a görög hallgatóság mindenkor fel tudott lelkesülni.

Az által pedig, hogy a görög nép állami tudományá és a magasabb művéség eszközzé emelte a zenét (természetesen csak a szabad hellén nép körében), melyet s z a v a l a t, a r e j á t é k és t á n c a l egybekötve tanítottak a nyilvános iskolákban, nagy túlsúlyt és nimbust kölcsönözött e művészetnek más tudományok és művészetek felett s azt világra szóló jelentőségre is emelte.

Könnnyen felfogható tehát, hogy ha a görög zene még a hellén nép végnyatolása után is sokáig fenntartotta fölnyét más népek zenéje mellett, melyek a görögökhöz képest valóban csak barbárok voltak, s hogy a szabadabb s tisztább erkölcsi fogalmakat és elveket hirdető kereszténységnek is még sok századra volt szüksége míg a görög zene szymmetrikus merevségét szabadabban lüktető rendszerrel tudta helyettesíteni.

XV.

A rómaiak zenéjéről.

A világhódító harcias szellemű római nép semmi önálló szerepet nem játszik a zene történetében. A római nép, mely, mint tudjuk, többféle népfajok keverékéből keletkezett, s mely későbbben meghódította Görögországot is, leginkább e művelt nép szokásait, törvényeit, erkölcs- és államtanait vette önkifejlődése alapjául. Hogy mindezzel a tudomány s mű-

vészet terén is csak a görögök utánzója lett: az igen természetes. Valamint az is, hogy folytonos harcokban állván a világgal, a nyugodt szellemi contemplatiót igénylő szépművészetek önálló kifejlésztésére nem sok ideje maradt s így kényelmesebb volt rá nézve a készet felhasználni a görögöktől, mint valami újat teremteni.

A rómaiak hatalmuk első századaiban csakis a lármas hangszerek felé vonzódtak, melyeket főleg a velük harcban álló barbár népektől kölcsönöztek. A trombiták, dobok és systrumok voltak egyedüli hangszereik ünnepélyek, győzelmeik alkalmával. Görög zenetanáraik a szelidebb hangzású hangszerekkel is megismertették őket. D y o n i s i s H a l i c a r n a s u s szerint az arkádiaiak voltak az elsők, kik Olaszországban meghonosították a húros hangszereket.

A rómaiak, a görögök és hetruskok és az arkádiaiaktól kölcsönöven minden művészeti dolgaikat: valami önálló nemzeti zenéről náluk szó sem lehetett. Nagy becsben tartották azonban a zenét, valamint azok képviselőit is és a legkiválóbb osztályok foglalkoztak a zenével. Dionis szerint maga R o m u l u s és R e m u s is (Róma alapítói) egyéb művészetek mellett a zenével is nagy előszeretettel foglalkoztak. N u m a P o m p i l i u s pedig (Romulus utóda) a nyolc osztály között, melyre az egész népet felosztotta, az elsőbe sorolta a zenészeket. S e r v i u s T u l l i u s (Kr. e. 578 évvel), a ki a római népet classisokra és centuriákra osztotta: két centuriát a trombitások és kürtösökből alakított. Színjátékok és színpadi zene csak Kr. e. 304 évvel jött divatba Rómában. J u l i u s C a e s a r alatt azonban már igen nagy száma volt a zenészeknek, kik Rómában szerepeltek, a mi abból is kitűnik, hogy egy népünnep alkalmával, melyet Caesar rendezett, s mely alkalommal 22000 asztal volt terítve a nép számára Róma utcáin és terein, melyek mindenikénél előkelő római polgárok elnököltek, minden egyes asztalnál egy-egy zenész szórakoztatta a népet. Caesar alatt a zene legnagyobb mesterei voltak C a n u s és M a r c u s T i g e l l i u s H e r m o g e n u s.

Rómában a zene N e r o császár idejében (Kr. u. 60 évvel) virágozott leginkább, mi annak is tulajdonítható, mert maga Nero is egyike volt a legelső zenészeknek, ki több ízben nyilvános is versenyzett. T r e p n u s volt akkoron a legelső lyra- és hárfa virtuoz, ki Nerónak is mestere volt, s oly kegyben állt, hogy a császári palotában lakhatott.

Nero halála után, midőn a keresztény vallás mindinkább terjedni és megszilárdulni kezdett: a zene is kezdé elveszíteni nimbusát és befolyását Rómában, melynek legfényesebb korszakairól sem lehet elmondani, hogy a zene terén valami kiható reformokat idézett volna fel. A római birodalom megdöntésére irányult barbár nép-vándorlások és támadások időszakában, melyben legfőbb szerep jutott G a l l u s o k, G e r m a n o k, H u n n o k és G ó t h o k n a k, egészen háttérbe szorult a zene s csak a harci zajok felszínén lebeg még egyes hatalmasok udvarában vagy tábori vezérek sátraiban. De ez alatt a mindenfelé terjedő keresztény hitvallás lassanként minden szellemi tényezőt magához hódítván: a zene átalakításának terén is oly előlépéseket tesz, főleg a római püspökök vezetése s szervezése alatt: melyeknek egy pár századdal későbbben egy szereplő nemzet sem állhatott ellent, míg végre fokozatos fej-

lódással s egész hatalmával lép föl a keresztény zene, hogy egész korunkig megtartsa irány és vezérszerepét a művelt népek között.

(Folytatása következik)

A megőrült tenorista.

A napokban vitték a tébolydába Moréret, a párisi nagy operaház egykor ünnepelelt tenoristáját. Morére nemcsak énekével tünt ki, hanem nevezetes volt füttyéről is. Oly erős volt a tüdeje, hogy a gözmozdony sipolását csalódásig hiven tudta utánozni. Ez a sipolás utóbb már mániájává lett s ha végig sétált a boulevardokon, gyakran önkéntelenül is elkezdett füttyenteni, megijesztvén az utcán járókat, sőt egyszer egy fiakkerlő is anynyira megijedt, hogy megbokrosodott és elrohant, a mi hallatlan eset a fiakkerlovak közt, még Párisban is.

Egy este Morére Faustot énekelte. Ekkor lépett föl először egy baritonista is, ki barátja volt, mint Mefiszto. A közönség azonban nem fogadta mint Mefisztot s a kertí jelenetben oly püsszegést vitt végbe, hogy a rendező kénytelen volt a függőnyt lebecsátani s a zenekart elhallgattatni. Morére egyszerre künn termett a függöny előtt, levette baretjét s így szólt:

— Uraim! önök püsszegni akarnak, de nem értenek hozzá. Engedjék meg, hogy egy kis leckét adjak.

Erre harsogó göz-síp-füttyöt zúdított le a földszintre. A közönség egy pillanatra ámult-bámult, de aztán tetszvének az éle, nevetésbe tört ki s tapsolt. A baritonista meg volt mentve. Morére azonban csak nagy kedveltségének köszönhetette, hogy nem kergették el a színháztól.

Füttyülő mániájának nagy része van abban, hogy elméje megzavarodott. Elmezavarának első tünetei akkor léptek föl, mikor Faustban énekelni s egyszerre füttyülni kezdett. Elvitték egy gyógyintézetbe, melyet nemsokára meggyógyulva elhagyott. Most azonban újra kitört rajta az örültség és teljesen hatalmába kerítte őt. Morére folyton felfújja tudóját s azt kiabálja, hogy elfújja a Notre-Dame tornyát. A tébolydában sokszor hallatja a mozdony füttyeit, a mi nagyon nyugtalanítja a többi betegeket.

Egy híres festő életéből.

— Apróságok Max Gáborról.

Max Gáborról, ki „Befejeztetett” festményeért legutóbb 70.000 márkát kapott, s kinek első nagyobb képeért, Oroszlánszívű Rikihárdért, a prágai műegyület 90 forintot adott, érdekes adatokat beszél el egy barátja.

Max ütött-kopott ruhában, vázlatkönyvével kezében, a leghírhedtebb helyiségeket szokta fölkeresni, hogy ott tanulmányokat tegyen. Ilyen exkurzióknak, melyek már a bűnesetek országának határain túl mentek, voltak sötét oldalai, de egyszersmind tréfás eseményei is. Így egykor a rendőrség az egész lebujszavargó népségét elfogta, s Max is köztük volt.

A biztos rámondult:

— Ilyen fiatal és már is a bűn útjára tévedt!

Max válasz nélkül nyújtá át vázlatkönyvét, melybe a rendőrség előtt már ismeretes gazember pofák egyúttal díszlettek. A biztos megértette a dolgot és mosolygott. Rögtön szabadon bocsátá a kalandos festőt, de előbb atyai tanácsot adott neki, hogy jövőre kevésbé veszélyes embereket keressen föl, ha tanul-

mányfökre van szüksége, mert nem mindig lehet szerenésje inkognitójával.

Egyszer majdnem pörül járt Max kedvelt tanulmányi kirándulásai alkalmával. Szokása szerint rongyos ruhában ment megint ilyen mákvirágok társaságába. Csakhogy a kitanult tuskók nem nézték őt is tolvajnak, hanem kémnek s hiába bizonyította, hogy nem titkos rendőr, rárohantak és csak nagy bajjal menekülhetett meg körmük közül. Néhány akasztófavirág arcképe és sok karmolás megkék folt volt ez est eredménye.

De Max nem elégedett meg e pofákkal. Talált rá módot, hogy egy ismerős orvos által bebecsátatást nyerjen a kórházba. Itt a halottak vonaglása, a boncteremben szétszabdalt tagok képezték tanulmányainak tárgyát.

Max télen Münchenben lakik, s a történeti festészet tanára, nyáron pedig Ommerlandban lakik, a starnbergi tó mellett; gazdag praehisztórikus és ethnografiai gyűjteménye van.

Hazai hírek.

* **Knayll Antal** zenetanár 50 éves jubileuma, mint az előző számunkban jeleztük, április hó 29-én tényleg megünnepeltett. Az „Europa” szálloda dísztermében esti 8 órakor dacára a rossz időjárásnak, fényes közönség gyűlt össze, mely kíváncsian várta az ünnepelelt férfiú megérkezését. A „Harmonia” társulat igazgatói közül **Erney József** úr, elnök és **Vas Lajos** üzletigazgató mentek el a jubiléus lakására s hozták magukkal az „Europába” hol a társulat elnöke **Bartay Ede** nemzeti igazgató fogadta és vezette be a hangversenyterembe a lelkes közönség harsány éljenezését. A hangverseny, melyen **dr. Haynald Lajos** bibornok-érsek úr, a művészetek hatalmas pártfogója is jelen volt, változatos számaival nagy élvezetet szerzett. **Egger Irén** és **Hürsch Vilma** k. a. nyitották meg **Moscheles „Hommage à Händel”** című szerzeményével, két zongorán. Azután **Egger Irén** k. a. játszta **Volkmann F-dur** harmasát **Huber K.** és **Szuk Lipót** tanár úr aközreműködésével. **Bach S. J. D-moll** hangversenye **Varga Vilma** kisasszonyban nemes interpretálóra talált. **Schmidl Laura** k. a. játéka felfogás, finom árnyalat tekintetében alkalmas feltűnést keltett színtűgy tetszett a kis **Mátyus Clotild** előadása is, ki **Knayll Antal** legfiatalabb tanítványa. Közbe-közbe ének és hegedű előadások tarkították a műsort. **Manneit Jakab** úr a nürnbergi opera baritonistája énekelte „Tannhäuser”-ből két dalt perfelt előadással, a közönség zajosán tüntetett az ifjú magyar énekművész mellett, kit fájdalom, a nemz. színház nem vallhat magának, az operai igazgatóság közmondásos baklövései miatt. **Huber K.** karnagy tanár két jeles növendéke a „Hunyadi László” ábrándot játszta két hegedűn oly biztos összjátékkal, hogy behunyt szemmel bátran egy hegedűből származottnak mondhatta volna a hallgató az előadást. — Hangverseny után **Mátyus C. k. a.** egy gyönyörű arany babérszörnyűt nyújtott át az ünnepeleltnek a hálaís tanítványok nevében, **dr. Hubay Károly** pedig a „Harmonia” társulat babérszörnyűt adta át lelkes zenetanárunk orsz. egyletének elnöke, ezen egylet üdvözlő iratát nyújtotta át. Az ezután következett díszvacsorán mintegy százan vettek részt. Az első felköszöntőt az ünnepeleltre **Bartay Ede** igazgató mondotta, hosszabbban fejtegetve az ünnepelelt érdemeit, s főleg hangsúlyozva azon körülményt, hogy **Knayll A.** német származása dacára, derék honpolgárrá lett közöttünk.

* **740 magyar népdal zongorára.** A „Magyar Dal-Album”-ból, mely a magyar népdalok egyetlen folyamatban lévő, zongorára alkalmazott egyetemes gyűjteménye, megjelent a IV-ik kötet 7-ik füzeté is a 721—740. számú, következő dallamokkal: 1. „Kertem alatt aratják a zabot. 2. Kék csillaggal van tele. 3. Két tyúk van tavalyi. 4. Ki a szívemet megnyerte. 5. Kinek magyar nemzeti őre a neve. 6. Kiserj ki rózsám síromig. 7. Kis kertemben három bokor muskátli. 8. Kispirti falu végén. 9. Kopogós a cipőm. 10. Koresmárosné adjon bort hitelbe. 11. Lakatosék lánya. 12. Lát-e pajtás megmondám. 13. Már ez után mit ér nekem az élet? 14. Megenyhült a lég, vidul a határ. 15. Megfogadom, hogy ezentúl jobb lesznek. 16. Megfönnyasztá a szél. 17. Megzenem a rózsámnak. 18. Megzente nekem az én rózsám. 19. Megvirrad még valaha. 20. Menj el, menj szegény magyar. — A „Magyar Dal-Album” IV. köteté ismét 10 havi füzeten jelenik meg, és pedig 200 dallam tartalommal. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt 80 kr., félfévre: 5 füzetre 90 kr. Egyes füzete ára 25 kr. Minden füzete bérmentve küldetik szét. Előfizetések legelőszörűben postautalványon a „Magyar Dal-Album” kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

* **Gresz Antal**, zenetanár május hó 5-én Hódmezővásárhelyt tanítványaival a zenetanoda javára hangversenyt rendezett, következő műsorral: 1. Beethoven. Fidelio 8 kére, előadják **Aczél Vilmos**, **Gresz Gizella**, **Soófalvi Ida**, **Plóhn Leona**. 2. Barcarolle d’Oberon, előadja **Pokomándy Mariska**. 3. Ascher I. Danse feerique (Tündérráne), zongorán előadja **Szeremley Ilonka**. 4. Weber (Auforderung zum Tanz), **Plóhn Leona**. 5. Kéler Béla. Magyar nyitány 2 zong. előadják **Pokomándy Mariska**, **Szeremley Ilonka**, **Soófalvi Ida**, **Rákóczy Aladár**. 6. Mihály I. Magyar ábránd előadja **Soófalvi Ida**. 7. Mendelssohn. Songe d’une Nuit d’Ete Paraphrase de Concert, előadja **Gresz Antal**. 8. Népdalok, éneklé **Czégényi Gézáne** úrnő, zongora részt előadja **Gresz Antal** H. 9. Szavalt, előadja **Konstantin Lajos** úr. 10. Etude Galop, zongorán előadja **Kiss Rózsa**. 11. Brahms. Magyar népdal, művészi átírat 8 kére 2 zongorán, előadják **Gresz Nella**, **Szeremley Ilonka**, **Kiss Rózsa**, **Pokomándy Mariska**. 12. Ascher, Lucia Lammormoor, előadja **Schachner Ida**. 13. Paganini. (Hexentanz) ábránd, előadja **Gresz Nella**. 14. Liszt Ferenc. Rákóczy induló 2 zongorán 8 kére, előadják **Schachner Ida**, **Gresz Nella**, **Pokomándy Mariska**, **Soófalvi Ida**. 15. Egy legújabb és egy régebb magyar zeneművet befejezésül bemutat **Gresz Antal**.

* **A máramaros-szigeti dalkör** május hó 1-én dalestélyt rendezett, következő műsorral: 1. „Dalra” **Storch I.** 2. Népdal, ifj. Sz. Nagy Károly. 3. Borsdal, **Verdi „Ernani”** című operájából. 4. Szerenád, **Merker T.** 5. Nem tudom én, **Thern K.** 6. Takarodó, **Erkel Ferenc** a „Névtelen hősök” című legújabb operájából. 7. Dalesokor, férfi négyes **Szabados K-tól**, tek. Ujhelyi László úr műkedvelő zenekara szíves kísérete mellett, mely minden tekintetben kitűnően sikerült.

* **A győri ének- és zeneegylet** hétfőn, 1883. évi május hó 7-én a győrvárosi színházban saját alapítókéje javára **Grünwidl Paula** úrhölgy közreműködése és **Berez Imre** egyleti karnester vezetése mellett hangversenyt rendez, következő műsorozattal: 1. Auber, „Portici néma”, nyitány-zenekar. 2. Thern, „Dalünnepe”, férfiak. 3. Bellini, „Alvajáró”-ból, az I-ső felvonás I-ső jelenetének nagy kardala, női és férfi énekkar, zenekísérettel. 4. Liszt „2-ik magyar rhapsodiá”-ja, zongorán előadja **Grünwidl Paula** úrhölgy. 5. Cherubini, „A vízhold”, nyitány, zenekar. 6. Hlyés Bálint „Zrínyi Boldizsár” című költeményét előadja **Krób Károly**, egyt. tag. 7. Abt, „Éji dal” előadja a férfi-énekkar több tagja. 8. a) **Spindler „Huszárlovaglás”** zenei kép, és b) **Jungmann „Gavotteja”,** zenekar. 9. „Magyar népdalok” férfi-kar. 10. **Hatséké „Szép leányok indulója”,** az összes énekkar által előadva, zenekísérettel. Szövege **Mailänder Izido** tól.

* **Cigányzenészeink Eldorádója.** **Pinter Palnak** a népszínház volt cimbalmosának neje tegnapielőtt Moszkvából Budapestre érkezett a céllal, hogy 4 énekest szerzőltetve, bútorait és egyéb holmijait összeesomagolva, azokkal állandó tartózkodásra Moszk-

vába menjen. Itt vár reá férje, kinek Moszkvában oly jól megy a dolga, hogy nevével 2000 rubelt küldött Budapestre egy takarékpénztárba. A cimbalmosal van Heim Róza énekesnő is, a nemzeti színház volt tagja és 3 énekes, úgy, hogy a most szerződött 4 énekesrel a kis magyar csapat Pintérrel együtt 9 tagból fog állani. A férfiak nagy része az itteni színházak énekkaraiól került ki. Pintér e tarsulatával legalább is két évig szándékozik Moszkvában maradni.

* Ujvidéken az eddig ott működött elsőrangú társulatok közül egyiknek sem sikerült a szerb közönséget annyira meghódítani, mint jelenleg Bogyó társulatának, úgy hogy a színházlátogató közönségnek 60 százalékát képezi a szerb s a többi 40 százalék a magyar és német elem közt oszlik meg. Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy az ottani alsóbb népcsoport körében az a hír van elterjedve, miszerint Bogyót a kormány küldte be jeles társulatával, hogy a szerbeket Magyarország részére meghódítsa.

* A népszínház tagjai Bécsben. A népszínház igazgatója szerződésre lépett a bécsi „An der Wien” színház igazgatójával, Steinerrel, és június hóban 24 előadásra felmegy egész társulatával Bécsbe. Addig itt a népszínházban a tűzbiztonsági átalakításokat eszközlik. A főváros elengedi az egy óra eső bérösszeget az igazgatóknak, de más kárpótlást nem ad. A bécsi előadások operettel kezdődnek. „Hoffmann meséi” töltik be a két első estét, — ezután következnek kétszer a „Kertészleány”. Az ötödik előadás népszínmű lesz Blaha Lujzával, még pedig valószínűleg „A piros bugyellárás”. A népszínművek közül ezenkívül a következőket adják: „Sárga esik”, „Vereshaj”, „Vörös sapka”, „Tót leány”, „Peleskei nőtárs”, stb. Az operettek közül adatni fognak: „Hoffmann meséi”, „Üdvöskék” Hegyi Arankával, — „Kertészleány”, „Nap és hold”, „Gyűrű” Pálmai Ilkával, — „Favartné”, „Kornévillei harangok” és „Koldusdiák” Blaha Lujzával. — Az igazgatónak sikerült egész társulatával megalkudni, kivéve Tamásit Blaha Lujza a rendes díjon fölül 1000 ft. Hegyi Aranka és Pálmai Ilka 200—200 ft. a többi elsőrendű tagok pedig egyenként 100 ft. tiszteletdíjat kapnak. A kar teljes ellátást kap. A népszínház igazgatóságának az „An der Wien” színházról a bevétel két harmadrésze jut, míg egyharmadrész Steineré marad. A bécsi regie 22 000 ft.

* Az országos magyar színészegyesület központi irodájának igazgatói állására pályázat hirdettéven, e helyre — a mint értesülünk — Benedek József, Lukási Sándor, Beödy Gábor és Ditrői Mór pályázati beadványa vételet tekintetbe az igazgató tanács által. Kétségkívül Benedek József az, a kire első sorban lenni alkalmazható a pályázati hirdetmény azon tétele, hogy: első sorban azon pályázó fog figyelembe vétetni, kinek a színészet körül jelentősebb érdemei vannak. Benedek József azok közé tartozik, kik a színészegyesületet (akkor még „kebelzet”) kezdeményezték; vele Feleki Miklós, Szerdahelyi Kálmán sat. Mint sok időn át tagja a nemzeti színháznak is, ösmeri úgy az ottani, mint a vidéki színészet viszonyait s épen nem szabad felednünk, hogy épen ő volt az, ki az egyesületnél mint pénztárnok és mint igazgató-tanácsos éveken át s ügyosztályán minden anyagi haszon nélkül működött. Így ő teljesen hivatva van az iroda-igazgatói állás betöltésére s ez által színészetünk egyik érdemes tagjának alkalmat adnánk arra, hogy a vidéken való bolygás helyett biztosított állást élvezzen. Ajánljuk e felszólalásunkat a máj. 17-én tartandó s az ügyben határozandó közgyűlés figyelmébe.

Litzenmayer Sándor festőművész hazánkfiának a nemzeti muzeum számára megvett „Magyarországi Szent Erzsébet” című nagy festményét, mely a müncheni nemzetközi kiállítás magyar osztályában lesz elhelyezve, már becsomagolták és elküldték a művésznek, ki a festményen — mielőtt azt kiállítaná — némi esékly javítást akar eszközölni.

Külföldi hírek.

Berlin, május 1. Plaute Ferenc francia származású zongoraművész nálunk hangversenyek s mind nagyobb tetszést vív ki magának. Második hangversenyének anyagi és szellemi sikere felülmúlja az első: mi leginkább nagyobb szabású műsorának tulajdonítható Jászta Mendelssohn G-moll, és Chopin E-moll hangversenyét, ragyogó technikája, nemes egyéni előadása zajos tapsokra ragadta a közönséget. Felette szerenés előadásban mutatta be Plaute továbbá Mendelssohn E-moll Capriccióját Chopin „Andante spianato”-ját és Liszt 6-ik Rapsodiáját. Kevésbé sikerült neki Weber D-moll sonatájának visszaadása. Barth, de Alma és Hansmann urak utolsó kamarazeneestélyükön újdonsággal Herzogenburg G-moll zongora trióját és Seyffardt zongora-hegedű sonatáját hozták — az első érzelmre néve száraz, de jól dolgozott munka, az utóbbi azonban tehetségesebb, természetesebb és egészségesebb mű. Az énekakadémia nagy heti hangversenyének tárgyat, Händel „Messiás”-képezte, az egész hangverseny kitünően sikerült, különösen az énekkar tüntette ki magát. Solisták közül Oberbeck Ks. Betzur érdemeltek méltó tapsot, Müller Hedwig ks. az alt részeket emelte érvényre. A hat előre hirdett „Concert populaires”-től az első Klindworth vezetés mellett a múlt héten tartott meg A zenekari részek igen jól sikerültek. A közreműködő solista Reisenauer ur különösen Liszt Es-dur hangversenyével aratott nagy tetszést.

Liszt Ferenc, mint Weimarból írják, nagyon jól érzi magát és élénken részt vesz a város művész mozgalmaiban. Ápril 29-én zenészi reggely volt lakásán, melyen megjelent a nagyherceg is. Zongorázta az alkalommal Jaellné, d'Albert Jenő, első sorban pedig Liszt maga, kinek játéka mélyen meghatotta a jelenvöltoakat. Másnap a mester Marburgba utazott, unokatestvérehez, dr. Liszt tanárhoz, hogy jelen legyen „Szent Erzsébet” című oratoriumának előadásán. Onnan Lipésbe megy a német zeneművészek gyűlésére, azután meglátogatja leányát Wagner Kozimát, Bayreuthban.

Gerster Etelek és az olasz operatársulat a napokban vett búcsút a bécsi közönségtől, a „Rigoletto”-ban. A közönség, mely a színházat zsufozásig megtöltötte, lelkes ovációkban részesítette a művésznőt. A többi között óriási virágkosarat nyújtottak át neki nemzeti színű szalagokkal, melyeken a fölírás volt olvasható: „Gerster Eteleknek, az ünnepelt művésznőnek bécsi vendégzereplése emlékére”. Színház után a „Carl”-színház ének- és zenekara éjjeli zenét adott a művésznőnek a „Bárány”-szállóban.

Gallmeyer Jozefa visszatért Amerikából és már fellépett az „An der Wien” színházban, Costanak „Ihr Korporal” című bohózatában.

A bécsi udvari operaszínházban megkezdtek a villamos világítás bevezetésére szükséges munkálatokat.

Nemzetközi szobormű-pályázat. A Viktor Emanuel emlékére Rómában létesítendő nemzeti emlékmű kir. bizottsága újabb nemzetközi pályázatot hirdet, minthogy a múlt évi pályázaton végrehajtásra érdemes terv nem küldetett be. Az új program pontosan meghatározza helyét és kiterjedését az emlékműnek, mely a Korzó meghosszabbításába helyeztetik és három részből fog állani. u. m.: 1. A király bronzból készített lovagszobráról a Korzó tengelyében. 2. Egy architektónikus háttérből, mely közepén 30 méter széles, 29 méter magas legyen; a háttér többi részei pedig legalább 24 méter magasak legyenek. 3. A lépcsőzetből, mely a Korzó fölött 27 méter magasan fekvő helyre fölvezet. Az építés költségei 9 millió frankra vannak előirányozva: pályázati határidő 1884. november 15. Első díj 50 000 frank, a bizottság még 50 000 frankot oszthat ki az aránylag érdemesebb tervek közt.

Pasdeloup a párisi „Concert populaires” alapítója, tulajdonosa és rendezője kényszerülve van, miután az anyagi haszon egy-két év óta eszikken, e vállalatát részvénytársasággá átalakítani. Nyilatkozatában a következőket mondja: A „Concert popula-

res”-ek tulajdonjoga 40. részvényre ruháztatik át 500 frk egyenkinti névértékben. Merem remélni, hogy az a közönség, mely 22 év óta segíti és fenntartja ezen hangversenyeket, most is híve, segítője fog maradni: s ha a részvénytulajdonosok elhatározása folytán kénytelen leendek is lemondani azok vezetőségéről, megmarad az a vigaszom, hogy jövőjét biztosítottam műveimnek.

Materna asszony jelenleg Frankfurtban és Darmstadtban vendégszerpepel. Először Frankfurtban lépett fel mint Brunhilda, utána Darmstadtban Fideleóban, hogy ismét Frankfurtban mint Aida bucsuzzék el a közönségtől.

Bilse, udvari zeneigazgató zenekarával május 1-től egy hangversenyourné rendez Németországban, július 1-től pedig Amsterdamban szerződött a kiállítás idejére.

A maianai „Società Orchestrale della Scala” nemrég tartotta az idej hangversenyét következő programmal: 1. Alfieri „Saul” ouverture-je; 2. Schiller-induló Meyerbeertől; 3. A-dur symphonia Beethovenétől; 4. Két magyar tánc Brahmsétől; 5. „La Forza del Destino” ouverture-je Verditől.

Az idej londoni Händel-ünnepély június 10-én kezdődik a szokott ünnepélyességekkel. 13-án a „Messiás”, 20-án különféle részleteket a Händel oratoriumokból, 22-én „Israel Egyptomban” adjak elő.

A badeni nagyherceg a Wagner színház igazgatójának Neumann Angelo úrnak a Zähringi oroszlanrend másodosztályu lovag-keresztjét adományozta.

A bécsi dalárszövetség egy dalsarnok építést határozta el, mely körülbelül 8000 embert foglaljon magába: nem akarva, hogy Bécs és részben Nürnberg, Hamburg és több nagyobb németországi város mögött elmaradjon. Tőkepénzest is találtak már, ki a kívánt összeget bizonyos feltételek mellett rendelkezésükre bocsátja.

A velencei Wagner-ünnepélyről következőket vettük: A Wagner-színház zenekara ideérkezve, Wagner halotti háza elé ezvezt egy óriási bárkán s ott „Tannhäuser” ouverturejét és a „Götterdämmerung”-ból a gyászindulót eljátszta. Az előadás alatt a canal el volt zárva. Mindenki, ki Velencében csak némiképp az előkelőséghez számítható, sietett jelenlenni ez ünnepélyességnél. Végül az olasz király-indulót játszta a zenekar, miért véget nem érő tappsal jutalmaztatott.

Saint-Saëns új operájából „VIII. Henrik” címmel, a jövő évadig egy német és olasz fordítás fog megjelenni; az első Wolfnál, a második Lanzieres kiadóknál.

Wagner „Ring der Niebelungen” operája a napokban adat ott először Olaszországban. Velencében a Fenice színházban nemrég két nap egymásután Wagner szerepelt. Szombaton „Rheingold”, vasárnap „Walküre” adatott elő. Mindkét este a főszereplőkre néve kitünően sikerült, első estve Reicher-Kindermann asszony és Liebau úr, második estve Schott Antal úr és Kraus Anquet kisasszony ragadták a közönséget zajos tetszésnyilvánításra. A „Walküre-Ritt” ismételtetett.

A brüsseli „de la Monnaie”-színház nemrég pályázatot hirdetett egy comikai operához librettora, e pályázat harminckét művet eredményezett. Az első díjat Louis Doequier „La Revanche de Sganarelle” című munkája nyerte.

Az I. ausztriai női quartett Franciaországban és Belgiumban nagy elismerés és köztetszében részesült hangversenyei után, művészi körütyját — mely úgy művészi, mint anyagi tekintetben teljesen kielégítő volt — Németországban rendezett hangversenyeivel fejezte be.

Figyelmeztetés
Kitűnő zongorahangoló
MAGRINI A.

ajánlatik mindennemű zongora-hangolás, javítás és bőrzésére.

Megtudható a társulat zeneműkereskedésében váci utca 3.

NEMECSEKE JÓZSEF

Mignon zongorák. Tartós kitűnő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

„Produktív szövetkezet!”

E céget hat évvel ezelőtt a világhírű „Bösendorfer” zongoragyárból elszakadt 60 munkás alapította s máris méltán vetekezik az anyaggyár készítményeivel.

Tekintve a kitűnő minőséget a legolcsóbb hangszer. Különösen ajánlatos az úgynevezett „Mignon zongorák.”

A nagy arany éremmel kitüntetve.

SCHMIDT FERENCZ

Bösendorfer tanítványa.

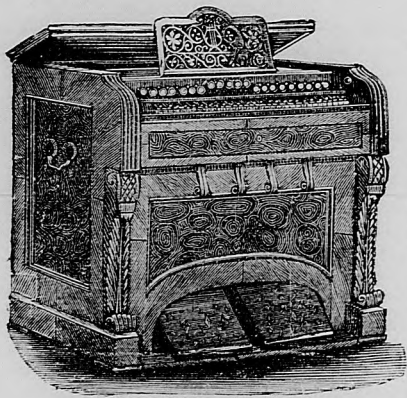
Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid szalon, diófából.
„ „ „ fekete.

Árjegyzék küldeték, díj nélkül.

CARL HAMBURGER

zongoragyáros.

A legkitűnőbb
„Harmoniumok”

Tietz Péter utóda
Kotykwicz Teofil
gyára.

A legjobb minőségű Harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és szalon-harmoniumok. Prolongement és Percussióval. Templomok és iskolák számára 100 forinttól felfele.

Több évi jótállás!

Árjegyzék kívánatra bérmentve küldetnek.

Zenetanárok lakcímei:

Zongora.

- Aggházi Károly nemz. zen. tan. Akad.-ut. 11.
- Bartay János „ „ Váci-utca 10.
- Schütze Rezső „ „ N.-korona-u. 4.
- Khayll Antal „ „ Thonet udvar
- Erney József „ „ Kerepesi-út 24.
- Huber Károly „ „ Uj tőzsde-épület
- Dr. Popper Ármán Sugár út 80. sz.
- Ziegler János Király utca 35. sz.
- Koschirz János Sugár út 89. sz.
- Kindtner Károly Vas utca 17. sz.
- Vajdaffy Béla Külső dob utca 49.
- Tomka István Molnár utca 20. sz.
- Krisztinkovich Béla Hungaria szálloda
- Gobbi Henrik Ferenc-József rakpart 18. sz.
- Rausch Károly Hunyady utca 3. sz.
- Kun Miksa Bálvány utca 26. sz.
- Drescher Raimund Kerepesi út Kerepesi m. v.
- Sipos Antal Keeskeméti utca Geisztház
- Zimay László Molnár utca 37.
- Székely Imre Szerb utca 2.
- Avar Alajos Rákossárok-utca 30.

Harmonium és Orgona.

Erney József Kerepesi út 24.

Ének.

- Aggházi Károly Akadémia utca 11. sz.
- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Pauli Richárd Dohány utca 28.
- Passy-Cornet asszony Múzeum körül
- Igerics Katalin Lipót utca 6.
- Ulrich Cecília Albrecht ut 6.
- Schmidt József Lipót utca 19.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.

Zeneszerzés.

- Aggházi Károly Akadémia utca 11.
- Erney József Kerepesi út 24.
- Puks Ferencz Klauzál utca 4.
- Huber Károly Uj tőzsde-épület
- Nicolitsch Sándor Kazinczy utca 17.

Hegedű.

- Huber Károly Uj tőzsde épület
- Gobbi Alajos Magyar utca 36.
- Pischinger Alajos Dohány utca 45.
- Kis Péter Sándor utca 5.
- Frankhauser Károly Diófa utca 18.
- Mészáros József Tuzóhá utca 10.
- Avar Alajos Rákossárok-utca 30.

HOYER

vonó hangszer készítő.

Gyönyörű imitációk különösen műkedvelők figyelmébe ajánlhatók.

EHRBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongora gyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólrérhetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti e gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Szalon Stucz, diófa
„ „ „ fekete

keresztthúrozott és egyszerű.

J. Heitzmann és fia

es. kir. udvari zongoragyáros.

Első rangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntetések.

HEVESI B.

zongoragyáros

Kitűnő hazai gyártmány, mely különösen szoliditása és tartóssága által tűnik ki. Ezen minden tekintetben ajánlható zongorák főgynökségét a társulat birja s zongoratermékben mindig megtalálhatók.

Uj találmány!

Vonó hangszerek, hegedűk és gordonkák.

melyek teljesen pótolják az olasz mesterek műveit. A hang ép, oly erős és nemes, mint a régi hangszereké.

Noebe készítményei!

Csakis a Harmonianál, Budapesten kaphatók.

Világhírű szaktekintélyek elismeréssel nyilatkoznak e feltűnést keltett tüneményeszerű hangszerekről.

Egy hegedű ára, csinos tokban 100 frt.
Egy gordonka ára, csinos tokban 150 frt.

MARTIN WESSELY
zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv” zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bár milyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 1/2 méter. Különféle érnék.

! Farsangi tréfa!

Grelot (csörgő) polka

kézre való csörgővel együtt

kapható minden könyv- és zenemű-kereskedésben.

PETROV

zongoragyár.

Legolcsóbb zongorák.

Souczerk Máttyás

zongoragyár

olcsó és tartós gyártmány

a »Harmonia« zongoratermékben mindig készletben van.

„HARMONIA”

zeneműkereskedésben

kaphatók valódi legfinomabb francia

hegedű- és gordonkahurok és gyanta.

A világhírű Voirin-féle vonók raktáron tartatnak.

Vidékről jövő megrendelések pontosan teljesítettek.